

Tjänsteutlåtande

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Alexander Larsson

Datum 2014-04-02

Dnr KS 2014/0085-218

Till Kommunstyrelsen

Detaljplan för Åkersberga station

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar

Samhällsbyggnadsförvaltningen får i uppdrag att **upprätta** förslag till ny detaljplan för Åkersberga station.

Bakgrund

Under de senaste åren har Roslagsbanans Österskärslinje etappvis byggts ut med dubbelspår för att öka kapaciteten på linjen. 2009 antogs en detaljplan som möjliggjorde för en utbyggnad av dubbelspår mellan Åkers Runö och Åkersberga, men för att kunna hålla tätare trafik till och från Åkersberga krävs även att Åkersberga station byggs om. Stationen behöver bl.a. kompletteras med ett tredje spår för vändning och tåguppställning.

Planområdet omfattar Åkersberga station samt ett ca 600 m långt avsnitt av Roslagsbanan mellan Åkers kanal och gång- och cykelövergången i Luffarbackens förlängning, som dock inte ingår i planområdet. Delar av fastigheterna söder om spårområdet närmast Åkersberga station som idag används som parkering och allmän plats (park) behöver tas i anspråk för att möjliggöra utbyggnaden.

Förvaltningens slutsatser

Syftet med planen är att möjliggöra en ombyggnad av Åkersberga station. För detaljplanen föreslås ett normalt planförfarande. Trafikförvaltningen står för samtliga kostnader vid planläggningen. Stationens detaljerade utformning kopplat till bussterminal och centrums utformning i övrigt ska fortsatt utredas och beaktas i planarbetet. Nya plankorsningar för gång- och cykeltrafik behöver anläggas på vardera sida om stationen.

Initialt bedöms detaljplanen inte innebära en betydande miljöpåverkan. En behovsbedömning, där behovet av en miljöbedömning utreds, tas fram i det inledande skedet av planarbetet.

Bilagor

1. Förstudierapport för Åkersberga station, daterad 2014-04-02.

Jan-Olof Friman
Kommundirektör

Sören Karlsson
T.f. samhällsbyggnadschef

Förstudierapport för Åkersberga station

Projektbeställare Trafikförvaltningen

Projektledare Harry Bertilsson

Datum 2014-04-02

Version 1.0

Projekt-, ärendenr. KS 2014/0085-218

Innehållsförteckning

1. Bakgrund.....	3
2. Föreslaget projekt	3
3. Förutsättningar.....	4
3.1 Nuvarande markanvändning	4
3.2 Nationella och regionala intressen	4
3.3. Planer och program.....	4
3.4 Natur- och kulturmiljö.....	5
3.5 Service och kommunikationer.....	6
3.6 Teknisk försörjning	6
4. Projektets syfte och mål.....	6
5. Preliminär tidplan och kostnader	7
6. Risker	7
7. Förvaltningens slutsatser	7

1. Bakgrund

Roslagsbanan undergår en omfattande modernisering med utbyggda dubbelspår för att öka tillgängligheten för resenärerna. Utgångspunkten är att öka turtätheten på banan. Även Åkersberga station behöver byggas om för att möjliggöra tätare trafik. Stationen ska utformas så att också vändning av vissa tåg kan ske. Trafikförvaltningen har föreslagit en stämgaafflösning med ett tredje spår. Detta kräver en ny detaljplan.

Området är beläget i centrala Åkersberga i direkt anslutning till Stationsvägen, som löper parallellt med järnvägen på dess norra sida. Den preliminära avgränsningen av planområdet utgörs idag av Roslagsbanan och Åkersberga station, samt till viss del parkeringsplatser och allmän plats (park) omedelbart söder om spårområdet.

Preliminär avgränsning av planområdet.

2. Föreslaget projekt

Projektets intention är att möjliggöra en utbyggnad av ett tredje spår vid Åkersberga station. Det tredje spåret, utformat enligt en stämgaafflösning, ger möjlighet till tåguppställning och vändning vid stationen vilket är en förutsättning för att införa styv tiominuterstrafik på Roslagsbanan till och från Åkersberga. Möjligheter ska skapas för gång- och cykelpassage över spåren både öster och väster om stationen.

Planer finns att skapa en plankorsning vid Roslagsbanan mellan Luffarbackens förlängning och Västra Banvägen. Denna korsning är dock inte inkluderad i detta

projekt då den redan är möjliggjord i gällande detaljplan från 1986 (dpl 310) och kräver därför inte någon ändring.

3. Förutsättningar

3.1 Nuvarande markanvändning

Planområdet utgörs idag huvudsakligen av Roslagsbanan med tillhörande Åkersberga station. Delar av de fastigheter som är belägna omedelbart söder om Roslagsbanan kommer behöva tas i anspråk på grund av utbyggnaden av ett tredje spår vid stationen. Dessa används idag som allmän plats (park) samt kvartersmark för parkerings- och bostadsändamål (marken får ej bebyggas).

Åkersberga station utgörs idag av två spår med perrong på vardera sida av spåren. Öster om stationen i riktning mot Österskär smalnar Roslagsbanan av till enkelspår, medan sträckan från Åkersberga till Åkers Runö består av dubbelspår.

Fastigheterna som utgör Roslagsbanans spårområde ägs av Storstockholms lokaltrafik (SL), medan Österåkers kommun äger de allmänna platserna intill spåret. Den kvartersmark för bostads- och parkeringsändamål som preliminärt berörs av planen ägs av Armada Bostäder AB, Odentuna Fastighets AB samt HSB:s BRF Spåret i Åkersberga.

3.2 Nationella och regionala intressen

Roslagsbanan utgör ett riksintresse och är av särskild regional betydelse. Inga kända fornlämningar finns inom planområdet.

3.3. Planer och program

I Österåkers kommuns översiktsplan från 2006 är centrala Åkersberga utpekat som utvecklingsområde, där ett mål är att försöka minska den barriäreffekt som Roslagsbanan delvis utgör. Översiktsplanen beskriver även att Roslagsbanan utgör stommen i regionens kollektivtrafik och att en utbyggnad bör ske bl.a. genom dubbelspår och ökad turtäthet. Omstigningsmöjligheter mellan buss och övriga trafikslag behöver utvecklas.

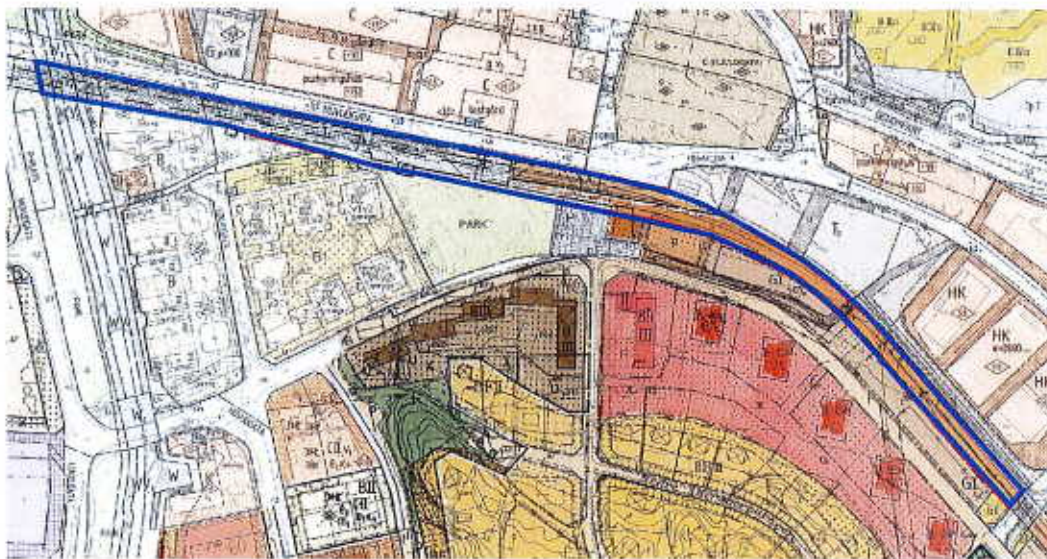
Samhällsbyggnadsförvaltningen fick 2013-05-20 i uppdrag av Kommunstyrelsen att påbörja programarbete för Åkersberga centrum. Programmet tar ett helhetsgrepp över centrala Åkersberga och inkluderar även stationen och dess omgivning. Programmet förväntas vara färdigt att antas 2015. Målen i programmet är att utveckla den centrala staden stadsmässigt och att överbrygga de barriärer, som bl.a. järnvägen utgör. En utformning av attraktiv bytespunkt med station och bussterminal ingår i arbetet.

Inom ramen för programarbetet har kommunen utifrån Trafikförvaltningens förslag och tidplan skyndsamt utrett alternativa utformningar av stationen och dess koppling bl.a. till bussterminalen men också till viss del med hänsyn till konsekvenserna för stadens utformning i övrigt.

”Detaljplan för Roslagsbanan Åkersberga – Åkers Runö” (dpl 430), laga kraft 2009-10-28, möjliggjorde en utbyggnad av dubbelspår för Roslagsbanan fram till Åkersberga station. Delar av Åkersberga station samt järnvägen öster om stationen ligger inom byggnadsplan från 1959 (dpl 103) samt 1960 (dpl 114), som anger att spårområdet ska användas för järnvägsändamål.

I gällande detaljplaner för området söder om spåren vid Åkersberga station, laga kraft 1992-04-27 (dpl 354), 2001-07-17 (dpl 388) samt 2004-06-26 (dpl 394) fastslås att marken ska användas som allmän plats (park) samt kvartersmark för parkering samt bostadsändamål (marken får ej bebyggas). Kommunen är huvudman för allmän plats.

Av de ovan nämnda detaljplanerna är det två som har ännu gällande genomförandetider under detta projekts arbete: detaljplanen för Roslagsbanan (dpl 430) vars genomförandetid slutar 2014-10-28 samt detaljplanen för Skonaren (dpl 388 med kompletterande dpl 394) vars genomförandetid slutar 2016-07-17. Som regel får en detaljplan inte ändras, ersättas eller upphävas mot berörda fastighetsägares vilja under genomförandetiden.

Gällande detaljplaner i planområdet. Preliminär planavgränsning markerad med blå färg.

3.4 Natur- och kulturmiljö

På den södra sidan av Roslagsbanan ligger Järnvägsparken, som anlades i samband med ”Detaljplan för Järnvägsparken” (dpl 354) från 1992. Ett visst intrång i den nordligaste delen av parken kommer att vara nödvändigt för utbyggnaden av Åkersberga station.

3.5 Service och kommunikationer

Planområdet är beläget mitt i centrala Åkersberga. Roslagsbanan förbinder Åkersberga med Stockholm, där resan till Stockholm Östra i dagsläget tar 30–40 min. Från den intilliggande busstationen går bussar både lokalt inom Åkersberga samt regionalt mot Stockholm och Norrtälje. Vid utformning av stationen behöver hänsyn tas till utformning av hela bytespunkten inkl. bussterminalen.

Inom det preliminära planområdet finns idag längs Roslagsbanan tre korsningsmöjligheter för gående och cyklister: en gång- och cykeltunnel under spåret vid Åkers kanal, en plankorsning mellan Stationsvägen och Järnvägsparken väster om stationen samt en plankorsning mellan Stationsvägen och Västra Banvägen öster om stationen. Plankorsningarna bevakas av ljud- och ljussignal samt fallbara bommar.

Gång- och cykeltunneln vid kanalen påverkas inte av det nya spåret, däremot behöver det utredas hur många plankorsningar som är möjliga i anslutning till stationen och hur dessa ska utformas.

Närmaste korsningsmöjlighet för biltrafik finns vid Båthamnsvägen på andra sidan kanalen, ca 30 m väster om planområdet. Denna kommer att behandlas i ett separat planuppdrag.

3.6 Teknisk försörjning

Driften av Roslagsbanan sköts på entreprenad, för nuvarande av Arriva Sverige AB.

I det nordvästra hörnet av Järnvägsparken finns en transformatorstation som sannolikt kommer att behöva flyttas då spårområdet breddas.

4. Projektets syfte och mål

Syftet med planen är att förbättra kommunikationerna i Åkersberga, både inom orten och i relation till Stockholm och övriga orter längs Roslagsbanan. Målet med projektet är att upprätta en ny detaljplan för att möjliggöra ett tredje spår vid Roslagsbanans station i Åkersberga. Detta är en förutsättning för att möjliggöra en högre turtäthet på linjen. En viktig aspekt utöver detta är att skapa säkra passager för gående och cyklister över järnvägen för att minska den barriäreffekt som Roslagsbanan utgör.

5. Preliminär tidplan och kostnader

En preliminär tidplan för detaljplanen kan se ut enligt följande:

- Samråd under 2014/2015.
- Granskning under 2015.
- Antagande under 2015/2016.

Trafikförvaltningen står för samtliga plankostnader.

6. Risker

Byggandet av ett tredje spår vid Åkersberga station innebär att spårområdet måste breddas vilket leder till att intrång på angränsande fastigheter kommer att ske. Detaljplanen för Skonaren (dpl 388 och 394) som i detta förslag berörs av fastighetsintrång närmast spårområdet har ännu gällande genomförandetid som slutar 2016-07-17. Som regel får en detaljplan inte ändras, ersättas eller upphävas mot berörda fastighetsägares vilja under genomförandetiden, vilket kan påverka tidplanen för detta projekt. Även andra fastigheter berörs av intrång när spårområdet breddas, vilket behöver utredas närmare.

Buller är en fråga av vikt i projektet då Roslagsbanan utgör en stor källa till buller för boende intill spårområdet. En ökad turtäthet skulle påverka den ekvivalenta bullernivån, vilket behöver utredas vidare.

I samband med planuppdrag upprättas en behovsbedömning. Här sker en bedömning om detaljplanen innebär en betydande miljöpåverkan eller inte. Om det innebär en betydande miljöpåverkan så sker en miljöbedömning och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättas.

7. Förvaltningens slutsatser

Detaljplaneområdet föreslås preliminärt att omfatta fastigheterna Berga 3:4 och 15:12 samt delar av fastigheterna Berga 5:6, 5:12, Runö 6:1, 9:1 samt Tuna 3:1, 3:75, 3:84, 3:145, 3:182 och 6:50. Området avses planläggas som kvartersmark för järnvägsändamål och är nära anknutet till framtida detaljplaner i centrala Åkersberga för busstationen samt ytorna mellan Roslagsbanan och Västra Banvägen som idag utgörs av parkeringsplatser. Dessa områden utreds i det planprogram för Åkersberga centrum som är under framtagande och förväntas antas under 2015.

Planområdet kommer enbart att omfatta kvartersmark vilket innebär att frågan om huvudmannaskap för allmän plats inte behöver behandlas.

Fastighetsrättsliga frågor gällande intrång på fastigheterna söder om spårområdet behöver utredas närmare. Utredningsbehov kan även finnas för de gångpassager över Roslagsbanan som ska anläggas inom planområdet där tillgänglighets- och säkerhetsfrågor står i fokus.

Prövning görs om detaljplanen bedöms innebära betydande miljöpåverkan. Kommunen bedömer att planen bör hanteras med normalt planförfarande och ska påbörjas under 2014 samt att detaljplanen tidigast kan antas under 2015.